

Ocena laboratoryjna wartości futrzarskiej skór młodych królików

Małgorzata Piórkowska, Dorota Kowalska

*Instytut Zootechniki Państwowy Instytut Badawczy,
Dział Ochrony Zasobów Genetycznych Zwierząt, 32-083 Balice k. Krakowa*

Prowadzona przez człowieka działalność hodowlano-selekcyjna oraz różnorodny warunki środowiskowe doprowadziły do wytworzenia szeregu ras i odmian barwnych królików. Według różnych źródeł istnieje od 100 do nawet 200 ras (Bielański i Kowalska, 2007; Wzorzec królików, 2000). Tak ogromne zróżnicowanie rasowe powoduje, że trudno jest dokonać oceny tych zwierząt według jednolitego kryterium. Jednym z nich jest podział według kierunku użytkowania. Wyodrębnia się rasy mięsne szybko rosnące, rasy mięsno-futerkowe, czy też rasy o użytkowaniu wełnistym. Niezależnie od tej klasyfikacji, króliki mogą dostarczać dobre jakościowo skóry futerkowe. W przemyśle garbarsko-futrzarskim szczególnie cenione są skóry białe, które najbardziej nadają się do uszlachetniania i imitacji skór szlachetnych. Związane jest to z łatwością przyjmowania przez nie barwnika.

Króliki charakteryzują się bardzo delikatną okrywą włosową, która jest stosunkowo gęsta, puszysta i miła w dotyku. Osobniki dorosłe linieją dwa razy do roku, a do wymiany okrywy włosowej dochodzi na wiosnę i jesienią. Po zakończeniu tego procesu zwierzęta uzyskują dojrzałość letnią lub zimową futra, osiągając w tym czasie najbardziej wartościową okrywę włosową. Młode króliczeta rodzą się nieowłosione i dopiero po około miesiącu życia uzyskują pełną okrywę pierwotną. Pierwsza zmiana okrywy włosowej trwa do 4. miesiąca życia. W tym czasie miękki włos okrywy pierwotnej jest zastępowany okrywą o zróżnicowanym włosie i zwierzę osiąga pierwszą dojrzałość futrzarską. Kolejna wymiana okrywy włosowej rozpoczyna się po około dwóch tygodniach po pierw-

szej i trwa mniej więcej 75 dni. Siedmiomiesięczne króliki osiągają wówczas tzw. drugą dojrzałość futrzarską. Skóry królicze, pozyskane w okresie pierwszej i drugiej dojrzałości futrzarskiej, nadają się na surowiec futrzarski, a pozyskane w pozostałych okresach przeznaczają się głównie na filc (Niedźwiadek i Palimąka-Rapacz, 1988; Piórkowska, 2011, 2012). Bardzo duży wpływ na przebieg i termin linienia ma długość dnia świetlnego. Zwiększająca się wiosną długość dnia świetlnego pobudza występowanie linienia, natomiast jesienią skracający się dzień przyspiesza wzrost włosa zimowego.

W Instytucie Zootechniki PIB prowadzono badania nad wartością futrzarską skór królików rasy nowozelandzkiej białej, ubijanych w dwóch terminach: letnim i zimowym. Skórki pozyskiwano od królików w wieku 4 miesięcy, po ukończonej wymianie okrywy, w okresie pierwszej pełnej dojrzałości futrzarskiej. Pomiar skóry surowych nie wykazały wpływu sezonu uboju na wielkość skór i ich lekkość.

Badane futerka zaliczono do skór dużych, gdyż ich powierzchnia przekraczała 14 dm². Po wyprawie masa i powierzchnia skór zmniejszyły się w przypadku skór letnich o około 31,0–36,5%, a w przypadku skór zimowych o 15,0–21,2%.

Przy określaniu wartości futrzarskiej danej skóry, o jej przydatności technologicznej decydują – brak uszkodzeń oraz wiele innych cech okrywy włosowej, z których najważniejszą jest jej gęstość. W prowadzonych badaniach, oprócz gęstości, policzono także długość, grubość i miękkość poszczególnych rodzajów włosów oraz ich procentowy udział w okrywie. Wszyst-

kie pomiary wykonano dla trzech partii topograficznych skóry – grzbietu, boku i brzucha.

Gęstość okrywy włosowej decyduje o właściwościach termoizolacyjnych futra oraz o pięknym wyglądzie i miękkości. Cecha ta jest warunkowana ilością włosów wyrastających na powierzchni 1 cm² skóry, ich grubością, a także

stopniem rozciągliwości skóry. Niniejsze badania wykazały, że najwięcej włosów puchowych było zlokalizowanych w partii grzbietowej, natomiast średnia gęstość okrywy skór króliczych z uboju letniego była mniejsza niż z zimowego. Różnica ta w przypadku włosów puchowych wynosiła średnio około 1100 sztuk.

Tabela 1. Parametry fizyczne skór króliczych
Table 1. Physical parameters of rabbit skins

Wyszczególnienie <i>Item</i>	Skóry letnie <i>Summer skins</i>		Skóry zimowe <i>Winter skins</i>	
	surowe <i>raw</i>	wyprawione <i>treated</i>	surowe <i>raw</i>	wyprawione <i>treated</i>
Masa skóry – <i>Weight of skin</i> (g)	178	113*	184	145*
Powierzchnia skóry – <i>Area of skin</i> (dm ²)	14,8	10,1*	15,1	12,8*
Lekkość skóry – <i>Lightness of skin</i> (g)	12,0	11,2	12,1	11,2

*różnice statystycznie istotne ($P \leq 0,01$).

*statistically significant differences ($P \leq 0.01$).

Grubość poszczególnych rodzajów włosów (pokrywowych i puchowych) wpływa na miękkość i sprężystość okrywy, a także jej trwałość w użytkowaniu. Średnia grubość okrywy włosowej w sezonie zimowym była nieznacznie niższa niż w letnim. Futerka letnie charakteryzowały się grubością puchu na poziomie około 12 μm, zaś włosów pokrywowych – 62 μm.

Długość okrywy włosowej decyduje o jakości i przeznaczeniu skór; ma także zasadnicze znaczenie przy uszlachetnianiu skórek króliczych na imitacje futer szlachetnych. Dłuższym włosom, zarówno puchowym, jak i pokrywowym, odznaczała się okrywa włosowa skór zimowych. Uzyskane w badaniach dane wskazują, że skóry królików rasy białej nowozelandzkiej z obydwu sezonów uboju nadają się do przerobu w stanie naturalnym oraz do różnych imitacji futer szlachetnych i są zgodne z wymogami Wzorca królików (2000).

Współczynnikiem, określającym miękkość włosa jest stosunek grubości włosów do ich długości. Wskaźnik ten dla włosa puchowego powinien wahać się od 0,2 do 0,5, a dla włosa pokrywowego od 1,2 do 2,0. Włosy puchowe i pokrywowe o współczynniku poniżej dolnych wartości uważane są za zbyt miękkie, natomiast powyżej górnych wartości za zbyt sztywne.

Uzyskana w badaniach wartość tego wskaźnika dla puchu w okresie letnim powyżej 0,5 świadczy o nieznacznie sztywniejszym owłosieniu.

Okrywa włosowa królików powinna odznaczać się przede wszystkim odpowiednim składem, czyli udziałem w niej włosów poszczególnych typów anatomicznych. Skład okrywy ma duży wpływ na jej puszystość, ciepłochronność oraz odporność na sfilcowanie. W badanych skórkach średni udział włosów puchowych wynosił dla sezonu zimowego 84,6%, a dla letniego 82,1%. W wyniku przeprowadzonych badań stwierdzono, że wartości pomiarów cech fizycznych i parametrów jakości okrywy włosowej skór młodych królików, pochodzących z uboju

letniego i zimowego, różniły się statystycznie dla masy skóry wyprawionej i jej powierzchni ($P \leq 0,01$), gęstości i długości włosów puchowych i pokrywowych ($P \leq 0,01$), z wyjątkiem długości włosów pokrywowych na grzbiecie oraz grubości włosów pokrywowych ($P \leq 0,01$).

Skóry królików rasy nowozelandzkiej białej, pozyskane od zwierząt młodych z sezonu zimowego, charakteryzowały się lepszymi wartościami cech, decydujących o jakości i przydatności futrzarskiej. Jednak, skóry zwierząt ubijanych w okresie letnim, mimo nieco mniej korzystnych walorów jakościowych okrywy włosowej i wielkości, mogą również stanowić wartościowy surowiec futrzarski.

Tabela 2. Pomiarów cech okrywy włosowej
Table 2. Measurements of hair coat traits

Wyszczególnienie <i>Item</i>	Skóry letnie <i>Summer skins</i>		Skóry zimowe <i>Winter skins</i>	
	włosy puchowe <i>down hair</i>	włosy pokrywowe <i>guard hair</i>	włosy puchowe <i>down hair</i>	włosy pokrywowe <i>guard hair</i>
Gęstość (szt.) – <i>Density (pcs.)</i> :				
grzbiet – <i>back</i>	7170 A	160 D	8070 A	109 D
bok – <i>side</i>	5700 B	132 E	6800 B	114 E
brzuch – <i>belly</i>	3100 C	83	4400 C	80
Grubość – <i>Thickness (µm)</i> :				
grzbiet – <i>back</i>	12,0 F	62,4	10,8 F	59,7
bok – <i>side</i>	11,9 G	64,3	11,3 G	63,7
brzuch – <i>belly</i>	11,9 H	60,6	10,7 H	61,3
Długość – <i>Length (mm)</i> :				
grzbiet – <i>back</i>	22,2 I	32,4 a	24,0 I	33,9 a
bok – <i>side</i>	22,3 J	34,1 L	26,0 J	37,0 L
brzuch – <i>belly</i>	19,3 K	29,3 M	21,3 K	33,3 M
Miękkość – <i>Softness</i> :				
grzbiet – <i>back</i>	0,53	1,9	0,42	1,73
bok – <i>side</i>	0,53	1,9	0,43	1,70
brzuch – <i>belly</i>	0,60	2,0	0,50	1,80
Udział włosów Proportion of hair (%):				
grzbiet – <i>back</i>	82,7	17,3	86,4	13,6
bok – <i>side</i>	80,9	19,1	83,6	16,4
brzuch – <i>belly</i>	82,8	17,2	83,9	10,1

Średnie w wierszach oznaczone tymi samymi literami różnią się istotnie: a – przy $P \leq 0,05$, A – przy $P \leq 0,01$.
Means in rows with the same letters differ significantly: a – at $P \leq 0.05$, A – at $P \leq 0.01$.

Literatura

Bielański P., Kowalska D. (2007). Króliki. Oficyna Wydawnicza HOŻA, Warszawa, 125 ss.

Niedźwiadek S., Palimąka-Rapacz G. (1988). Badania wartości futrzarskiej skór młodych królików ras mięsnych odchowywanych w warunkach fermy towarowej. Rocz. Nauk. Zoot., 15, 1: 99–111.

Piórkowska M. (2011). Zróżnicowanie wartości fu-

trzarskiej skór króliczych pochodzących z uboju letniego i zimowego. Króliki, 4: 31–34.

Piórkowska M. (2012). Skóry jako surowiec do produkcji filcu. Króliki, 4: 21–27.

Wzorzec królików (2000). Centralna Stacja Hodowli Zwierząt, Warszawa, 147 ss.

LABORATORY EVALUATION OF FUR VALUE OF YOUNG RABBIT SKINS

Summary

This study was carried out at the National Research Institute of Animal Production to investigate the fur value of skins from New Zealand White rabbits slaughtered in two periods: summer and winter.

The study revealed that the physical traits and hair coat quality parameters of young rabbit skins from the summer and winter slaughter showed significant differences in the weight and area of treated skin ($P \leq 0.01$), and in down hair and guard hair density and length ($P \leq 0.01$), except for the length of guard hair on the back and the thickness of guard hair ($P \leq 0.01$). The skins of New Zealand White rabbits, obtained from young animals in the winter season, showed better values of traits that determine fur quality and suitability. However, the skins from animals killed in the summer period, although of slightly lower quality in terms of hair coat and size, can also make valuable fur raw material.

Fot. internet